

Олексій Світличний,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права

та кримінології

Національного гірничого університету

УДК 343.59

Обставини, що визначають суспільну небезпеку розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК України)

Соціально-правовий захист дітей є одним з основних показників рівня розвитку суспільства, його цивілізованості і перспективності. Найвищим рівнем охорони громадян є кримінально-правовий захист, який забезпечує можливість застосування найбільш суворих санкцій до осіб, що заподіюють суттєву шкоду фізичному, моральному, а також соціальному розвитку підростаючого покоління. Злочини, які порушують статеву недоторканість та нормальний статевий розвиток дитини і підлітка, особливо небезпечні. Ця небезпека зростає тому, що неповнолітні, а особливо малолітні, беззахисні проти статевого посягання. Вони можуть, навіть, не розуміти значення вчинюваних з ними дій. Тому особливо важливо охороняти права неповнолітніх, які все більше потерпають від сексуальної експлуатації [1, с. 146].

Обставини, що визначають суспільну небезпеку статевого злочинів, а відтак і розбещення неповнолітніх, досліджувалися багатьма вітчизняними та іноземними правниками, серед яких: С. М. Авраменко, Ю. В. Алекса-

ндров, М. І. Бажанов, В. І. Борисов, Л. П. Брич, О. М. Джу́жа, Л. В. Дорош, О. О. Дудоров, Р. Є. Затона, Г. О. Єгошина, О. М. Ігнатов, Л. Г. Козлюк, С. С. Косенко, К. Д. Кулик, Т. Д. Лисько, Я. В. Мачужак, Л. І. Мороз, В. О. Навроцький, Ю. Є. Пудовчкін, М. І. Хавронюк, Є. С. Хи́жнюк, П. В. Хряпінський, С. В. Чмут, А. П. Шеремет та інші. На теоретичних та прикладних положеннях досліджень цих правників ми спробуємо сформулювати власне бачення обставин, що визначають суспільну небезпеку розбещення неповнолітніх.

Метою даної статті є виокремлення та дослідження основних обставин розбещення неповнолітніх, що характеризують суспільну небезпеку цього злочину, й виступають основними домінантами криміналізації розбещення неповнолітніх.

Підкреслюючи актуальність боротьби із сексуальними злочинами, О. М. Джу́жа звертає увагу на її беззаперечність, адже: 1) сексуальні злочини викликають у потерпілих найтяжчі спогади, глибокі душевні травми, що можуть привести до са-

могубства чи небезпечних соматичних або психічних захворювань; 2) моральна шкода є особливо значною, якщо потерпілими стають діти або неповнолітні; 3) за сексуальними мотивами вчиняється значна кількість убивств, заподіяння тілесних ушкоджень; 4) сексуальні мотиви можуть стимулювати до вчинення навіть корисливих злочинів (крадіжок, розбоїв, вимагання тощо), оскільки отримані таким чином додаткові засоби дозволяють сподіватися на успіх у стосунках із жінками; 5) сексуальна злочинність має підвищену латентність; 6) структура і характер сексуальних злочинів значною мірою пов'язані із зовнішніми соціальними умовами [2, с. 8]. Суспільна небезпека розбещення неповнолітніх головним чином визначається безпосереднім об'єктом та об'єктивною стороною злочину, що у цьому формальному складі злочину виражається у «вчинення розпусних дій щодо особи, яка не досягла шістнадцятирічного віку» (ч. 1 ст. 156 Кримінального кодексу України, далі – КК). Натомість, слід погодитися із думкою більшості правників, що суспільна небезпечність є системною ознакою всього складу злочину, тому вона нібито «забарвлює» як об'єктивні, так і суб'єктивні його елементи цією негативною антисоціальною якістю [3, с. 19].

Позначаючи суспільну небезпеку розбещення неповнолітніх, насамперед, слід виходити із бруталного поправлення такими діями конституційного права на особисту недоторканість людини та громадянина. Не торкаючись у нашій статті проблеми визначення безпосереднього об'єкту розбещення неповнолітніх, принагідно зазначимо, що в основному у цій якості визначають статево недоторканість та нормальний фізичний та психічний розвиток неповнолітніх (дітей та підлітків) [4, с. 149; 5, с. 110-111]. Ціла низка фундаментальних положень Конституції проголошує та забезпечує правовий захист особою, у тому числі й статевої,

недоторканості людини. Так, у ст. 3 Конституції людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. У ст. 29 Конституції проголошується право кожної людини на особисту свободу та недоторканість. Щодо прав і свобод дітей, якими є всі неповнолітні, то у ст. 52 Конституції визнано, що діти рівні у своїх правах незалежно від походження, а також від того, народжені вони у шлюбі чи поза ним. Будь-яке насильство над дитиною та її експлуатація переслідуються за законом.

Друга складова суспільної небезпеки досліджуваного діяння полягає у його безпосередньому спрямуванні на найбільш вразливу версту населення – дітей. Діти, як відомо, мають особливий правовий статус як у міжнародному, так й у національному законодавстві. Так, Загальна декларація прав людини 1948 р. (п. 2 ст. 25) визнає, що дитинство надає право на особливе піклування і допомогу. Декларація прав дитини від 20 листопада 1959 р. у Преамбулі наголошує, що дитина внаслідок її фізичної та розумової незрілості потребує спеціальної охорони і піклування, включаючи належний правовий захист як до, так і після народження. У ст. 24 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р. стверджується, що кожна дитина без будь-якої дискримінації за ознакою раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, національного чи соціального походження, майнового стану або народження має право на такі заходи захисту, які є необхідними в її становищі як малолітньої, з боку її сім'ї, суспільства і держави. Конвенція про права дитини від 20 листопада 1989 р. вважає завданням кожної держави надати дитині такий захист і піклування, які необхідні для її благополуччя, захистити дитину від усіх форм дискримінації або покарання, фізичного та психологічного насиль-

ства, образи чи зловживань, недбалого і брутального поводження та експлуатації, забезпечити їй здоровий розвиток тощо. Згідно ст. 3 Закону України від 26 квітня 2001 р. «Про охорону дитинства» всі діти на території України, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, етнічного або соціального походження, майнового стану, стану здоров'я та народження дітей і їх батьків (чи осіб, які їх замінюють) або будь-яких інших обставин, мають рівні права і свободи, визначені цим Законом та іншими нормативно-правовими актами. У порядку, встановленому законодавством, держава гарантує всім дітям рівний доступ до безоплатної юридичної допомоги, необхідної для забезпечення захисту їх прав [6].

Правовий статус дітей та підлітків у кримінальному праві характеризується, з одного боку, привілейованим станом у разі вчинення ними злочину, з іншого, посиленням кримінально-правової охорони щодо посягань на життя, здоров'я, честь та гідність, статеву недоторканість та інше неповнолітнього потерпілого. Так, у п. 6) ч. 1 ст. 67 КК серед обставин, які обтяжують покарання, вказується вчинення злочину щодо малолітнього, особи похилого віку або особи, що перебуває в безпорадному стані. У Розділі IV Особливої частини КК «Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи» у якості кваліфікуючих ознак, що торкаються неповнолітнього віку потерпілої особи, вказуються: вчинення зґвалтування або насильницького задоволення статевої пристрасті неприродним способом щодо неповнолітньої чи неповнолітнього (ч. 3 ст. 152 КК та ч. 2 ст. 153 КК), також зґвалтування чи насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом щодо малолітньої чи малолітнього (ч. 4 ст. 152 КК та ч. 3 ст. 153 КК), розбещення вчинене щодо малолітньої особи (ч. 2 ст. 156 КК). Вважається, що потерпілий у

малолітньому віці позбавлені можливості чинити будь-яку протидію злочинцю. М. І. Бажанов слушно вказував, що малолітні діти здебільшого загалом позбавлені можливості розуміти значення вчинюваних із ними злочинних діянь [7, с. 68]. Використання малолітства потерпілої особи, й пов'язаного із ним безпорадного стану, свідчить про виключну зухвалість та цинізм винного, який заздалегідь розраховує на відсутність спротиву неповнолітнього потерпілого від злочину. У дослідженнях практики застосування зазначеної обставини, яка обтяжує покарання, вказується, що за розповсюдженістю вона займає третє місце із показником 8-10%, після повторності і рецидиву та вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою [8, с. 172-173].

Третя обставина, що розкриває суспільну небезпеку розбещення неповнолітніх торкається інтимності, певної таємності для широкого кола оточуючих людей, у тому числі й близьких родичів (за рідким виключенням), статевої сторони життя неповнолітньої особи. Сором'язливість, таємничість статевого питання певною мірою лягає й на дорослих осіб, насамперед, батьків та матерів дітей. Фундатор теорії сексуального психоаналізу Зігмунд Фрейд так позначав досліджувану проблему: «Немає сумніву, що саме звична, власна спотворена сором'язливість та усвідомлення «провини», зумовлює дорослих у розмовах із своїми дітьми робити таємницю із усього того, що пов'язано з сексуальністю. Можливо також, що це пояснюється їх власною необізнаністю з деяких теоретичних питань, котру єдино здолати можна за рахунок накопичення сучасної наукової інформації з цієї проблематики. За звичай вважають, що у дітей статевий інстинкт відсутній й починає з'являтися лише з визріванням статевих органів. Це груба помилка, яка однаково суттєва як з теоретичної, так і з практичної точки зору. Якщо подивитися уважніше, то виправити цю помилку настільки прос-

то, що можна тільки дивуватися, як вона загалом могла виникнути» [9, с. 28]. Саме на цю спотворену сором'язливість та таємничість статевої сторони життєдіяльності неповнолітніх й розраховує винний, що вчинює розпусні дії щодо неповнолітніх. Існуючий баланс (вірніше, дисбаланс) між офіційно зареєстрованими розпусними діями щодо малолітніх та неповнолітніх осіб на рівні 230-250 злочинів щорічно та даними соціологічного дослідження учнів старших класів та студентів показує, що сексуального розбещення зазнав кожний 8-9 підліток з 100 опитаних. Це свідчить про надзвичайно високий рівень природної латентності розбещення неповнолітніх, яка на наше переконання, перевищує 90%.

Й головне, висока суспільна небезпека розбещення неповнолітніх в основному зумовлюється шкодою, що заподіюється статевій недоторканості, як основному безпосередньому об'єкту злочину та нормальному фізичному та психічному розвитку неповнолітніх. Як і всі основні склади злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості (ч. 1 ст. 152, ч. 1 ст. 153, ч. 1 ст. 154, ч. 1 ст. 155 КК), основний склад розбещення неповнолітніх у ч. 1 ст. 156 КК законодавчо сформульований як формальний, тобто вважаються закінченими з моменту вчинення, передбаченого законом про кримінальну відповідальність, суспільно небезпечного діяння. Натомість, у доктрині кримінального права обґрунтовано стверджується, що «безнаслідкових злочинів» в природі не існує. Саме із заподіянням суттєвої шкоди суспільним відносинам (суспільно небезпечних наслідків) більшість дослідників слушно вбачають основний прояв суспільної небезпечності злочину [10, с. 34-35; 11, с. 41; 12, с. 22].

Як і всі злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості, розбещення неповнолітніх характеризується настанням складних за змістом суспільно небезпечних наслідків. Їх можна поділити на корот-

кочасні (з часом вони минають) та довготривалі (можуть переслідувати потерпілого усе життя). До кола перших відносять фізичну та моральну шкоду потерпілій особі [13, с. 53]. До фізичної шкоди при розбещенні неповнолітніх відноситься сукупність об'єктивних змін у статні потерпілої особи, що знаходить свій вияв у порушенні анатомічної цілісності органів та тканин або їх фізіологічних функцій, захворюванні або патологічних станах, що виникають під впливом різноманітних факторів зовнішнього середовища. Під моральною шкодою слід розуміти внутрішні страждання, заподіянні потерпілій особі внаслідок фізичного або психічного впливу, що спричинило погіршення або позбавлення можливостей реалізації нею свої звичаїв та бажань, погіршення відносин із оточуючими людьми, інші негативні наслідки приватного характеру. До довготривалих відносяться так звана соціальна шкода, – це далекосяжні зміни, що відбуваються у психіці неповнолітньої особи, щодо якої вчинено розпусні дії. Дитячі психологи та сексопатологи стверджують, що особи, які у малолітньому віці зазнали статевої експлуатації, отримують глибоку психологічну травму, що у подальшому сприяє виникненню сексуальних відхилень (статевих парafilій та девіацій), у тому числі спрямованих на неповнолітніх осіб (педофілія). З часом у дорослому житті такі потерпілі на практиці реалізують свої спотворені сексуальні фантазії з відхиленнями щодо віку або статі статевого партнера. Й тим самим реверсивно спричиняючи фізичну, моральну та соціальну шкоду іншим неповнолітнім особам, стають небезпечними для суспільства та злочинними для держави [14, с. 112; 15, с. 231-232; 16, с. 90-91]. Так, сексопатологи вважають, що у потерпілих від сексуальних злочинів виникають: 1) емоційні проблеми; 2) поведінкові проблеми; 3) сексуальні проблеми. Серед емоційних проблем цей дослідник називає наступні по-

рушення: а) відчуття зради: якщо дитина піддалася сексуальному зловживанню з боку особи, якій вона довіряла і від якої залежала, то варто очікувати депресивних скарг, а також недовіри до батьків і дорослих, страху інтимних стосунків чи надзалежної поведінки; б) стигматизація: у дитини виробляється негативний образ себе з почуттями провини і сорому, неприязне ставлення до себе, гнівливості і прагнення до самотності. Поведінкові проблеми полягають у прояві антисоціальної і делінквентної поведінки, нерідко самодеструктивного характеру (самоушкодження, суїцидальні спроби, зловживання наркотиками тощо). Сексуальні проблеми полягають у відторгненні сексу, інтимних контактів, порушенні статевої функції. Може бути зворотна ситуація: ексцесивна чи компульсивна мастурбація, активні сексуальні ігри, а також передчасна сексуальна активність по відношенню до дорослих. Порушення, що розвиваються у дітей як реакція на сексуальні посягання, можуть бути найрізноманітнішими: фобії, післятравматичний стрес, дисоціативні розлади типу множинної особистості тощо [17, с. 482-484].

Зумовлює високу суспільну небезпеку розбещення неповнолітніх й відносно значна поширеність, негативна динаміка розвитку та висока природна латентності злочину. Офіційні статистичні данні показують зміну кримінологічної ситуації, у якій з 2002 р. по 2012 р. за розповсюдженням серед злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості особи розбещення неповнолітніх із показником 12-14% займало третє місце, поступаючись зґвалтуванню (54 %) та насильницькому задоволенню статевої пристрасті неприродним способом (28 %) У 2002 р. зареєстровано 231 випадки розбещення неповнолітніх (11,03% від 2094 зареєстрованих злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості), 2003 р. – 304 (13,99% від 2180), 2004 р. – 272 (13,68%), 2005 р.

– 284 (14,72%), 2006 р. – 282 (13,36%), 2007 р. – 307 (16,17%), 2008 р. – 291(14,24%); 2009 р. – 303 (14,08 %); 2010 р. – 297 (13,09%) [18]. Але з 2013 р. розбещення неповнолітніх із показником 25-30% починає «витісняти» з другого рядка насильницьке задоволення статевої пристрасті неприродним способом, поступаючись лише зґвалтуванню. Так, у 2013 р. зареєстровано 252 випадків розбещення неповнолітніх (22,38% від 1126 зареєстрованих злочинів проти статевої свободи та статевої недоторканості), 2014 р. – 209 (23,29% від 897), 2015 р. – 230 (29,63%), 2016 р. – 272 (29,79%) [19]. Слід зауважити, що зареєстровані випадки розбещення неповнолітніх є лише видимою «верхівкою айсбергу» ганебного явища «сексуальна експлуатація дітей». За результатами, здійсненого 2012-2015 рр. опитування українських школярів, кожний десятий школяр зазнав статевої експлуатації або пропозиції статевого зносин від дорослих осіб. За нашими даними кожен сьомий-восьмий український підліток у віці 10 – 14 років відчуває надмір сексуальної зацікавленості до себе з боку дорослих. Однак реальну кількість неповнолітніх, які стали об'єктами сексуального розбещення з боку дорослих, встановити неможливо. Діти залякані дорослими, воліють не розповідати про те, що сталося.

Як і всі статеві злочини, розбещення неповнолітніх має високий показник природної латентності, тобто про факт вчинення розпусних дій нікому нічого не відомо. Потерпілі - діти та підлітки з цілої низки об'єктивних та суб'єктивних причин не розголошують факт вчинення щодо них розпусних дій дорослими особами. Фахівці з підліткової психології та педагогіки об'єктивними причинами цієї проблеми вважають загально-низький рівень статевої самосвідомості та статевої свободи більшості населення України (особливо у сільській місцевості), недоліки статевого виховання у родині та школі, відсутність профілактичної роботи та

програм реабілітації потерпілих від статевих злочинів тощо [20, с. 42-43; 21, с. 143]. Ці недоліки в організації та в самому проведенні виховання. Тривалий час воно було «безстатевим» і взагалі система статевого виховання як така була відсутня. Це призводило до хаосу у вихованні хлопчиків і дівчаток, у визначенні їх статевої ролі і поведінки. Статеве виховання тривалий час проводилось за принципом недозволеності, замовчування, напівправди, що диктувалося пережитками репресивної статевої моралі і подвійного стандарту, застарілими установками, які не відповідали перспективам суспільного та культурного розвитку.

До суб'єктивних причин відносяться індивідуальні особливості інтелекту, темпераменту та характеру підлітка. Скажімо, до цих причин відносять відхилення у статевій поведінці належать такі, як низький інтелектуальний розвиток; низька самооцінка; психічна закомплексованість; неприйняття будь-яких вимог, настанов і корекцій з боку вчителів, батьків, ровесників. Причини психосексуального характеру: порушення гендерної ідентифікації і сексуальних орієнтацій; відсутність навичок спілкування з іншою статтю, недоліки у формуванні гендерної поведінки; неприйняття тих засобів угамування сексуальної напруги, які сприйнятні у даному суспільстві; психосексуальна травма (згвалтування); рання сексуальна ініціація; сексуальна загальмованість і пригніченість чи підвищена сексуальна потреба й активність; неадекватний приклад матері й батька з точки зору статевої поведінки – домінування у сім'ї матері чи авторитаризм і деспотизм батька; деструктивні переживання проявів статевого дозрівання, що породжують замкненість, відчуженість від інших людей, конфлікти з ровесниками, дорослими; порушення статевої поведінки за різною формою та спрямованістю під впливом механізму імпітингу через фіксації еротичних переживань (онанізм, розгляд геніталій, биття тощо) тощо.

На сьогодні значна поширеність розбещення неповнолітніх зумовлюється також інформаційним проривом у соціальних комунікаціях – Інтернетом. За даними експертів більше 5 млн. інтернет-сайтів у всьому світі демонструють своїм користувачам порнографічні зображення неповнолітніх. З 2010 по 2015 рр. об'єм порно-контента у Інтернеті виріс у десятки разів. На сайтах з дитячою порнографією щоденно знаходяться близько 200 тис. збоченців. С метою пошуку необхідної порнографічної інформації педофіли користуються спеціальними чатами. За даними експертів 83% педофілів зберігають у своїх комп'ютерах порно-продукцію щодо неповнолітніх віком від 6 до 12 років, у 39% педофілів маються зображення 3-5-річного віку, а 19% – воліють розглядати порнографію із дітьми менше 3 років. За даними правоохоронців, випадки зазіхань на сексуальну недоторканість дітей фіксують чи не щодня. Сумну статистику фахівці пояснюють відсутністю механізмів боротьби із педофілією. Такому явищу, як педофілія, в Україні сприяють декілька чинників. Це – соціально-економічний стан людей, відсутність профілактичної роботи, лояльність чинного законодавства й навіть новітні технології [22].

Сумної динаміки в Україні набуваю секс-туризм. Все частіше у засобах масової інформації, зокрема, на сайтах Інтернету приховано, а іноді й відкрито, пропонується здійснити подорож в Україну з наданням «реальних педофільних послуг» громадянам західної Європи та Америки. Дитяча «Інтернет-порноіндустрія» процвітає, незважаючи на значні зусилля спільноти викоренити це ганебне явище. Так, 31 грудня 2009 р. правоохоронці на Житомирщині затримали 58-річного громадянина Швейцарії за підозрою в розбещенні неповнолітніх. У підозрюваного вилучили 2 фотоапарати, на знімках яких зафіксовані факти розбещення. Міліція встановила також, що громадянин Швейцарії прибув в Україну

на початку грудня за туристичною візою і проживав у Житомирі [23]. Українське Національне бюро Інтерполу у 2006 р. затримало і видворило з країни 44-річного громадянина США, який входив у десятку найвідоміших педофілів США, був неодноразово (більше 20 разів!) заарештований за підозрою у педофільних контактах. У 2007 р. вперше у практиці українського судочинства було засуджено 58-річного громадянина Швейцарії, який у якості секс-туриста відвідав міста Рівне, Вінницю, Київ, де за невеликі гроші (20-100 грн.) вступав у і статеві зносини із 11-13-річними хлопчиками. За безкарність, доступність та дешевизну сексуальних втіх з дітьми Україну навіть охрестили «педофільним раєм» [24].

Відтак, приходимо до висновків, що на зламі тисячоріч суспільство здійснило значний прорив у доступності людей до будь-якої інформації, у тому числі приватних сфер життє-

діяльності людей. Із появою сучасних засобів масової телекомунікації загострилась проблема впливу на особистість і, зокрема, на неповнолітніх в сфері статевих відносин. Незріла психіка неповнолітнього не може адекватно сприймати кіно – і фото продукцію еротичного характеру, сексуально розвинуті та відверто порнографічні сайти Інтернету. Громадськість занепокоєна «сексуальною революцією», «передчасною статевою обізнаністю дітей та підлітків», «навалою педофілів та інших осіб, з вадами статевого розвитку». У зв'язку із цим, особливої небезпеки набули злочини, що посягають на нормальний статеви розвиток неповнолітніх, формування у них суспільно прийнятних, природних форм статевих зносин, а саме, розбещення неповнолітніх. Ці злочини призводять до глибоких душевних травм у потерпілих осіб, штовхають їх до аморального способу життя тощо [25].

Список використаних джерел

1. Авраменко С. М. Особа злочинця у злочинах, пов'язаних із розбещенням неповнолітніх / С. М. Авраменко // Прикарпатський науковий вісник: збірник наукових праць. – 2015. – Вип. 2(8). – С. 146-150.
2. Джужа О. М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством : монографія / О. М. Джужа. – К.: Атіка, 2009. – 240 с.
3. Хряпінський П. В. Кримінальна відповідальність за розбещення неповнолітніх : монографія / П. В. Хряпінський, О. О. Світличний. – Дніпропетровск: НГУ – Літограф, 2014. – 265 с.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. У трьох книгах / П. П. Андрушко, Т. М. Арсенюк, О. Ф. Бантишев та ін. За ред. В. Г. Гончаренка, П. П. Андрушка. – Книга третя: Особлива частина. – К.: Форум, 2005. – 584 с.
5. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. / За ред. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-е вид., перероб. і доп. – Х.: Право, 2015. – 680 с.
6. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квітня 2001 р. № 2402-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001. – № 30. – ст. 142
7. Бажанов М. И. Назначение наказания по советскому уголовному праву : монография / М. И. Бажанов. – К.: Вища школа, 1980. – 216 с.
8. Мясников О. А. Смягчающие и отягчающие наказание обстоятельства в теории, законодательстве и судебной практике: монография / О. А. Мясников. – М.: ООО Изд-во «Юрлитинформ», 2002. – 240 с.
9. Фрейд Зигмунд. Половое просвещение детей / Зигмунд Фрейд // Хрестоматия сексологии / Под науч. ред. Д. Н. Исаева. – СПб. : Питер, 2001. – С. 26-34.

10. *Пионтковский А. А.* Курс советского уголовного права. Общая часть: Учение о преступлении по советскому уголовному праву / А. А. Пионтковский. – М.: Госюриздат, 1961. – 666 с.
11. *Ляпунов Ю. И.* Общественная опасность деяния как универсальная категория советского уголовного права : учебное пособие / Ю. И. Ляпунов. – М.: ВЮЗШ МВД СССР, 1989. – 117 с.;
12. *Гребенкин Ф.* Общественная опасность преступления и ее характеристики / Ф. Гребенкин // Уголовное право. – 2006. - № 1. – С. 22-26.
13. *Дорош Л. В.* Щодо захисту прав потерпілих від статевих злочинів в контексті судово-правової реформи / Л. В. Дорош // Теорія та практика протидії злочинності: Тези доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 15 квітня 2011 р.) – Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. – С. 52-54.
14. *Старович Збигнев* Судебная сексология. Перевод с польского / Збигнев Старович. – М.: Юрид. лит., 1991. – 336 с.
15. *Ткаченко А. А.* Сексуальные извращения – парафилии : монография / А. А. Ткаченко. – М.: Триада – Х, 1999. – 461 с.
16. *Кришталь В. В.* Сексология. Том 5. Судебная сексология : монография / В. В. Кришталь, С. Р. Григорян. – Харьков: Академия сексологических исследований, 1999. – 152 с.
17. *Крафт-Эбинг Р.* Половая психопатия, с обращением особого внимания на извращение полового чувства: Перевод с немецкого / Р. Крафт-Эбинг. – М.: Республика, 1996. – 591 с.
18. *Департамент* інформаційних технологій МВС України 2002-2012 рр. [Електронний ресурс] // Офіційний ВЕБ-сайт Департаменту інформаційних технологій МВС України. Режим доступу: <http://dit.mvs.gov.ua/mvs/control/dit/uk/index/>
19. *Генеральна* прокуратура України : офіційний сайт статистичної інформації за 2013 – 2016 рр. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.gp.gov.ua/ua/stat.html>
20. *Кутішенко В. П.* Психологія розвитку та вікова психологія : практикум / В. П. Кутішенко, С. О. Ставицька. – Київ: Каравела, 2009. – 448 с.
21. *Редик В.* Встановлення психологічного контакту з неповнолітнім правопорушником / В. Редик // Підприємництво, господарство і право. – 2007. – № 3(135). – С. 141-145.
22. *Конфликты и закон* [Електронний ресурс] // Онлайн журнал конфликтных правовых ситуаций. Режим доступа: <http://www.k-z.com.ua/10787>
23. *Дем'янчук О., Моос А.* Україна стає раєм для педофілів [Електронний ресурс] // НТН. Режим доступу: <http://www.ntn.ua/pda/news/kriminal/08/03/13/09/03.html/>
24. *Бутусов Ю.* Група ризику – діти. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.dt.ua/1000/1050/67553/>
25. *Судова* практика у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканності особи: узагальнення Верховного Суду України [Електронний ресурс] // Інформаційний сервер Верховного Суду України. Режим доступу: [http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/F5735BC14609E899C32572BB00351C46&Count=500&/](http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/F5735BC14609E899C32572BB00351C46?OpenDocument&CollapseView&RestrictToCategory=F5735BC14609E899C32572BB00351C46&Count=500&/).

Світличний О. О. Обставини, що визначають суспільну небезпеку розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК України)

У статті досліджуються обставини, що визначають суспільну небезпечність розбещення неповнолітніх (ст. 156 КК). Суспільна небезпечність розбещення неповнолітніх в основному зумовлюється порушенням конституційного права громадян на

недоторканність, спрямованістю злочину на найбільш вразливу групу – дітей, які здебільшого знаються у безпорадному стані, відносною розповсюдженістю, високою природною латентністю тощо.

Ключові слова: розбещення неповнолітніх, особиста недоторканність, розпусні дії, діти.

Светличный А. А. Обстоятельства, определяющие общественную опасность развращения несовершеннолетних (ст. 156 УК Украины)

В статье исследуются обстоятельства, определяющие общественную опасность развращения несовершеннолетних (ст. 156 УК). Общественная опасность развращения несовершеннолетних в основном определяется нарушением конституционного права граждан на неприкосновенность, направленностью преступления на наиболее слабую группу – детей, которые в большинстве своем находятся в беспомощном состоянии, относительной распространенностью, высокой естественной латентностью и другим.

Ключевые слова: развращение несовершеннолетних, личная неприкосновенность, развратные действия, дети.

Svitlychniy A. The circumstances that determine the social danger of corruption of minors (Art. 156 of the Criminal Code of Ukraine)

The article investigates the circumstances that determine the social danger of corruption of minors. General dangers abuse of minors is mainly conditioned by violation of citizens' constitutional right to privacy, crime focus on the most vulnerable groups children mostly a helpless state, relative prevalence, high latency and more natural.

Key words: corruption of minors, personal integrity, indecent assault, children.